

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-7493 din 10.11.2021

La nr. 301 din 25.10.2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014 (art.3, 7, 157).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>2599</u>		
" <u>11</u> "	<u>11</u>	<u>2021</u>
Ora _____		

Y. S. A. 8005-2

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7517 din 08.11.2021

la proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014 (art.3, 7, 157)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

Cu toate acestea, autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată evitarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina web indicată supra, transparența în procesul decizional a fost, în mare parte, asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Nota informativă nu stabilește un scop bine definit al elaborării și promovării proiectului propus. Însă, analiza textului notei informative și a prevederilor proiectului denotă faptul că finalitatea scontată este perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea sistemului de educație în Republica Moldova, fiind reglementat fenomenul *bullying*.

În acest sens, autorul a precizat că, *„Este necesară o intervenție complexă, sistematică și strategică, la nivelul fiecărei instituții de învățământ, pentru că bullying-ul este un fenomen de grup și cere acțiuni, la nivel individual (victimă, agresor), de grup (martori), de implicare a adulților (părinți, diriginți, cadre didactice, specialiști).*

Astfel, intervenția trebuie să cuprindă câteva direcții: 1. Declararea zero toleranță la violența școlară, inclusiv, la bullying și dezvoltarea Politicii de Protecție a Copilului și a unor practici instituționale de prevenire și combatere a abuzului. Politica de Protecție trebuie să cuprindă atât regulile de comunicare între cadrele didactice și elevi, cât și reguli de comunicare elev-elev. Pentru că avem în Politica de Protecție reguli de comunicare a profesorului cu elevul, avem un cod de conduită a profesorului, în relație cu elevii, dar nu avem aspectul acesta de reglementare a comunicării și relaționării dintre elevi. 2. Informarea elevilor, a cadrelor didactice, a personalului auxiliar și a părinților despre particularitățile acestui fenomen și conștientizarea consecințelor. 3. Abilitarea actorilor din instituția de învățământ de a conlucra, pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen. Stabilirea unor reguli clare de intervenție, înțelegerea particularităților intervenției în instituția de învățământ, informarea despre serviciile externe existente și referirea, în cazurile necesare. 4. Abilitarea părinților de a dezvolta reziliența emoțională la copii.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea art.3, art.7 și art. 157 ale Codului educației, fiind reglementat fenomenul *bullying*, care, potrivit proiectului, este o formă de agresivitate care se manifestă în relațiile dintre copii și se referă la acele comportamente prin care un copil sau un grup de copii rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință, aduce prejudicii demnității personale în mod intenționat și repetat pentru a obține beneficii sociale: statut, putere, influență în grupul de semeni, prestigiu, popularitate în condițiile în care între copilul/grupul care rănește și copilul rănit există un dezechilibru de putere. Acest tip de agresivitate se desfășoară în relațiile dintre frați, în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public privind crearea unui sistem de prevenire și combatere a violenței în școli, prin reglementarea fenomenului de *bullying*.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: „Implementarea proiectului nu are nici un impact asupra bugetului de stat și nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea Guvernului, care, potrivit proiectului, va aduce actele sale normative în concordanță cu modificările actuale, va asigura elaborarea actelor normative necesare

pentru punerea în aplicare a acestuia.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, al căruie finalitate este perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea sistemului de educație în Republica Moldova, fiind reglementat fenomenul *bullying*. În acest sens, prin proiect se propune modificarea art.3, art.7 și art.157 ale Codului educației, fiind reglementat fenomenul *bullying*, care, potrivit proiectului, este o formă de agresivitate care se manifestă în relațiile dintre copii și se referă la acele comportamente prin care un copil sau un grup de copii rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință, aduce prejudicii demnității personale în mod intenționat și repetat pentru a obține beneficii sociale: statut, putere, influență în grupul de semeni, prestigiu, popularitate în condițiile în care între copilul/grupul care rănește și copilul rănit există un dezechilibru de putere. Acest tip de agresivitate se desfășoară în relațiile dintre frați, în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale.

Proiectul respectă parțial rigorile de transparență impuse de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării acestuia.

Prevederile proiectului corespund scopului declarat de către autor în nota informativă și acesta este în conformitate cu interesul public.

În normele formulate prin proiectul supus expertizei anticorupție n-au fost identificați careva factori și riscuri de corupție.

08.11.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Xenia VAMEȘ, Inspector principal